

Să lucrezi conștiincios

Pentru cel care vrea să fie sfânt, a lucra nu este suficient: trebuie să lucrezi. Să-ți aduci contribuția, să accepți eșecurile și să înveți să trăiești anumite virtuți, cum ar fi răbdarea sau caritatea.

24.12.2014

Dacă vrem într-adevăr să ne sfințim munca, trebuie să realizăm, oricât ar costa, această primă condiție: să muncești și să muncești bine, cu seriozitate, atât

din punct de vedere uman, cât și supranatural (1).

Am văzut deja într-un editorial precedent că a munci, a munci pentru *un motiv supranatural*, este ca *sufletul* sfințirii muncii (2). O să ne oprim acum să considerăm că *materia*, pentru a spune astfel, căreia acest suflet îi dă viață este munca bine făcută. Într-adevăr, motivul supranatural, dacă este vorba despre o iubire autentică de Dumnezeu și de aproapele, cere în mod obligatoriu să încercăm să ne realizăm munca, fiecare, cât mai bine posibil. În mod deosebit, copiii lui Dumnezeu în Opus Dei trebuie să aibă foarte bine prezent în suflet că o parte esențială a acestei sarcini - sfințenia muncii cotidiene - pe care Dumnezeu ne-a încredințat-o, este buna realizare a muncii însăși, perfecționarea ei înțelegându-se aici și ființa umană, buna realizare a tuturor obligațiilor profesionale și sociale. Opera,

Lucrarea cere ca toată lumea să lucreze conștiincios, cu simțul responsabilității, cu dragoste și perseverență, fără abandonări, nici ușurătate (3).

Pentru a medita asupra acestei învățături ale sfântului Josemaría, este potrivit să remarcăm că, atunci când spunem *a lucra bine*, avem în vedere înaintea de toate *lucrul în sine* și *nerezultatul muncii*. Se poate întâmpla să se lucreze bine și totuși sarcina să nu fie reușită, fie dintr-o eroare involuntară, fie din cauze independente de voința noastră. Se întâmplă, în cazuri asemănătoare, relativ frecvente, că apare net diferența între cel care muncește cu simț creștin și cel care caută în mod deosebit succesul uman. Pentru primul ceea ce are valoare este înaintea de toate activitatea, să lucreze chiar, deși nu a obținut un rezultat bun, știe că nimic nu a fost pierdut din ceea ce el a încercat să

facă bine din dragoste de Dumnezeu și pentru a răscumpăra împreună cu Cristos; de aceea el nu se revoltă în fața obstacolelor - încercând să le depășească - , dar el vede în aceasta posibilitatea de a se uni mai mult cu Crucea Domnului. În schimb, pentru cel de-al doilea, este un eșec din moment ce rezultatul nu este atins. Evident, cineva care vede lucrurile într-o asemenea manieră nu va înțelege niciodată ce înseamnă a sfinți munca profesională.

Să muncești conștiincios înseamnă să muncești cu perfecțiune umană pentru un motiv supranatural. Nu înseamnă să lucrezi bine pe planul uman pentru ca apoi să adaugi un motiv supranatural. Nu; dragostea de Dumnezeu trebuie să-l facă pe creștin să-și realizeze sarcina cu perfecțiune, pentru că noi nu-i putem oferi Domnului ceva care, în limitele bieteii noastre umanități, nu ar fi perfect, fără muncă realizată cu grijă

chiar în cele mai mici detalii:

Dumnezeu nu acceptă ceea ce este prost făcut. Nu veți oferi nimic viciat, stricat, ne spune Sfânta Scriptură, căci acest lucru nu-i este plăcut lui Dumnezeu (Lv 22, 20) (4).

Când se încearcă să se acționeze într-o asemenea manieră, este normal ca munca să reușească și să se obțină bune rezultate. În plus, se întâmplă adesea, ca cel ce caută să-și sfințească munca să se detașeze în profesia lui printre semeni, pentru că dragostea de Dumnezeu îl determină să se depășească vesel și mereu, în datorie și sacrificiu (5). Acestea fiind zise, nu trebuie uitat niciodată - și merită repetat acest lucru - că Dumnezeu permite uneori obstacole și eșecuri umane pentru ca noi să ne purificăm intenția și să participăm la Crucea Domnului. Nu înseamnă că munca a fost rău făcută sau că sarcina nu ar fi fost sfințită.

Virtuțile umane în muncă

Munca bine făcută practică virtuțile umane realizate prin caritate. O adevărată rețea de virtuți este pusă în acțiune când ne realizăm meseria în scopul sfințirii: forța sufletului pentru a persevera în munca noastră, în ciuda dificultăților naturale și fără să ne lăsăm vreodată copleșiți; temperanța de ne cheltui efortul fără teamă și pentru a depăși comoditatea și egoismul; dreptatea pentru a ne împlini datoriile față de Dumnezeu, de societate, de familie, de colegii noștri; prudența pentru a ști ce este potrivit să facem în fiecare caz și pentru a munci fără încetare... Și totul, insist, din Dragoste (6).

Toate virtuțile umane sunt necesare, pentru că ele formează o urzeală ale căror fire se întăresc unele pe altele. Sau, există o ordine printre ele: anumite fire se plasează înaintea altora, așa se întâmplă când se țese o

tapiserie. Cum prima condiție constă în a lucra, a lucra bine, se înțelege că fondatorul nostru subliniază alte două virtuți umane, asiduitatea în muncă și hărnicia, care formează una singură: zelul de a profita de talentele pe care fiecare dintre noi le-a primit de la Dumnezeu (7). Ca în parabola evanghelică, Domnul ne-a încredințat talanții necesari pentru a ne îndeplini misiunea de a-L plasa în centrul activităților umane, fiecare sfințindu-și propria profesiune. Nu este permis să ne comportăm ca servitorul rău și leneș (8), care a îngropat talantul primit. Dumnezeu vrea ca noi să fructificăm, din dragoste pentru El, darurile pe care ni le-a oferit. Pentru a o face, trebuie să lucrăm cu ardoare și constanță, cu rigoare, cu calitate umană, furnizând tot efortul necesar.

Asiduitatea în muncă și strădania le determină, pe cele două, să se ocupe de sarcina de realizat, și nu de alte

lucruri care ne atrag mai mult, la timpul și în modul prevăzut. Cel care este laborios își folosește bine timpul, care nu este numai aur ci și gloria lui Dumnezeu. El face ceea ce trebuie să facă și este atent la ceea ce face, nu din rutină și nici pentru a-și ocupa timpul, ci ca rezultat al unei reflecții atente și ponderate. De aceea este sârguincios. Folosirea uzuală a cuvântului diligent evocă deja originea lui latină. *Diligent* (sârguincios, zelos, prompt, harnic, în română) vine din verbul *diligo*, care înseamnă a iubi, a aprecia, a alege cu grijă, atent, meticulos. Nu este sârguincios cel care se grăbește, ci cel care lucrează cu dragoste, la perfecție (9). Trebuie luptat contra lenei, viciu capital și mama tuturor viciilor (10). Una dintre manifestările ei este întârzierea în îndeplinirea obligațiilor (11): amânând pe mai târziu ceea ce ne cere efort și dând prioritate lucrurilor care plac cel mai mult sau cer mai puțin efort. Nu-ți

amâna munca pe mâine (12), ne sfătuiește fondatorul nostru, pentru că uneori aducând scuze false suntem prea comozi. Pierdem din vedere responsabilitatea binecuvântată care apasă pe umerii noștri. Ne limităm numai la strictul necesar pentru a ne debarasa de obligații cât mai repede. Ne lăsăm antrenați de motive inventate, pentru a tăia frunză la câini, pe când Satana și aliații săi nu iau vacanță (13). Nu-L servim astfel cu loialitate pe Dumnezeu, insistă Tatăl nostru, dacă suntem leneși, nepăsători, frivoli, dezordonați, leneși, inutili... (14).

Sarcina profesională este un domeniu pentru exercitarea tuturor virtuților umane, imitând exemplul anilor de muncă a lui Isus la Nazaret. Ordinea și seninătatea, bucuria și optimismul, tăria și constanța, loialitatea, smerenia și blândețea, mărinimia și toate celelalte virtuți pe

care nu este posibil să le menționăm aici, fac din munca profesională pământul fecund care se umple de fructe sub ploaia harului.

Fără lupta cotidiană de a practica aceste virtuți, este ușor să cazi în greșeala celor care se consideră creștini *practicanți* prin simplul fapt că asistă la unele acte de cult și că recită câteva rugăciuni, permițând ca viața lor profesională să se deruleze, mai mult sau mai puțin deschis, la marginea moralei creștine, cu lipsuri în justiție, sinceritate, onestitate... O asemenea muncă nu este plăcută lui Dumnezeu și nu se poate spune că este bine făcută, nici sfințită, chiar dacă se ajunge la rezultate strălucitoare în ochii oamenilor și se remarcă prin perfecțiunea *tehnică* în unele din elementele sale. Sfântul Josemaría ne-a învățat întotdeauna să ne punem în practică credința - s-o încarnăm! - în munca profesională, în viața întreagă. Acest lucru nu se

obține decât prin virtuțile umane
informate de caritate.

Fără caritate, efortul uman nu este suficient pentru sfințirea muncii, deoarece caritatea - dragostea supranaturală de Dumnezeu și de suflete - este esența însăși a sfințeniei. Un creștin care ar fi foarte eficace dar lipsit de caritate nu-și sfințește munca. În realitate nu putem nici să spunem că el muncește foarte bine, deoarece caritatea se găsește în *interiorul* virtuților, iar lipsa ei se manifestă mai devreme sau mai târziu, în slăbiciunea acestora: injustiție, ură, mânie, gelozie... Dragostea de Dumnezeu nu este un sentiment inoperant. Este actul virtuții teologale al carității care, alături de credință și speranță, trebuie să guverneze realitatea concretă a vieții unui copil al lui Dumnezeu prin exercițiul virtuților umane. Numai astfel ne putem

identifica cu Cristos, Dumnezeu perfect și om perfect.

Lucrurile mărunte

De obicei, virtuțile creștine se manifestă și se dezvoltă în activitatea profesională prin intermediul lucrurilor mărunte. Chiar asiduitatea în lucru, care este în oarecare măsură condiția altor virtuți în muncă, nu înseamnă doar a munci mult, pentru că nu trebuie să se uite că neluând în seamă amănuntele, putem pune pe același plan munca neîncetată și viața petrecută în lene absolută. (15). Această virtute și-ar putea pierde valoarea sa autentică dacă s-ar neglija lupta asupra acestor detalii de ordine pentru care nu există o înclinare deosebită, sau de punctualitate pentru a începe sau a termina munca; sau dacă s-ar trece în al doilea rând atenția datorată familiei sau inițiativelor apostolice, sub pretextul că munca absoarbe

toată energia. Grija pentru lucrurile mărunte protejează de acest pericol, pentru că asigură dreapta intenție, dat fiind că multe din aceste detalii nu strălucesc în fața lui Dumnezeu.

Sfințenia nu constă în a face zilnic lucruri mai dificile, ci în a le face zilnic cu mai multă iubire (16).

Secretul realizării muncii mereu mai bine făcute sunt lucrurile mărunte: detalii care sunt la îndemâna unui copil al lui Dumnezeu și care dau un aspect final de perfecțiune activității noastre. Un cu totul alt lucru este *perfecționismul*, acest defect care constă în a căuta ca scop perfecțiunea pentru perfecțiune în rezultatul exterior al muncii. Acest defect comportă o deformare a virtuților umane, arată că s-a pierdut viziunea de ansamblu, simțul prudenței care proclamă uneori că *mai binele este dușmanul binelui*, pentru că a viza mai binele ar face să se negligeze alte cerințe ale muncii

bine făcute, ca de exemplu să termini la timp. Perfecționismul este un succesor al perfecțiunii, care trădează amorul propriu și amabilitatea zadarnică și trebuie combătute cu realismul umilinței creștine care știe să recunoască propriile limite și care își va pune încrederea în Dumnezeu.

El a creat totul din dragoste, iar operele sale sunt perfecte: „*Dei perfecta sunt opera (17)*”. Munca noastră este o participare la opera creatoare (18), iar ea, de asemenea, trebuie să fie perfectă, pe măsura forțelor noastre, cu ajutorul harului lui Dumnezeu. Grija lucrurilor mărunte caracterizează *modul divin* de a lucra al unui fiu al lui Dumnezeu, căci El își manifestă perfecțiunea din dragoste. Și este fundamental să previi a fi contemplativ în muncă, deoarece după cum Dumnezeu a creat și a văzut că este bine ceea ce a făcut

(19), - că El a contemplat imaginea Iubirii sale și a Adevărului său în ceea ce El a creat, la fel, infinita distanță pe care o comportă analogia fiind salvată, munca noastră va fi *bună* și un mijloc de meditare dacă aceasta este o sarcină nu doar terminată amănunțit, ci realizată cu spirit moral, cu onestitate, cu noblețe, cu loialitate, cu dreptate. Astfel, munca voastră profesională va fi nu numai dreaptă și sfântă dar, în aceeași măsură, va deveni rugăciune (20). Rugăciune contemplativă, fiindcă o muncă realizată perfect, în același timp cu dragoste în lucrurile mici, permite acest ceva divin care se află în detalii (21). De aceea, concluziona Tatăl nostru, când un creștin își îndeplinește cu dragoste sarcinile cotidiene cele mai puțin transcendente, acest lucru face ca el să debordeze de transcendență (22).

Învăț să lucrezi bine

Cea mai minunată panoramă care se deschide în fața ochilor noștri, datorită învățăturilor Sfântului Josemaría, trebuie pusă în practică în viața noastră. Nu este suficient să vrei să faci binele, trebuie mai întâi să știi să-l faci (23). Să-l servim pe Dumnezeu și pe ceilalți cu munca noastră cere o pregătire, o competență nu doar tehnică dar și morală, umană și creștină. „Pentru a servi, a servi" iată cuvinte pe care sfântul Josemaría voia să le graveze în inimile noastre ca noi să nu uităm că nu este suficient să avem o *bună voință* pentru a fi un bun medic, sau o bună gospodină în casă, dar că se cer și cunoștințe și virtuți. Eu nu cred în dreapta intenție a unei persoane care nu se străduiește să achiziționeze competența necesară pentru a-și îndeplini sarcinile care i-au fost încredințate (24).

Formarea profesională pentru sfințirea muncii nu constă doar în

câteva cunoștințe teoretice prealabile. Trebuie mult mai mult, cum tocmai am citit: trebuie virtuțile umane informate de caritate. Tocmai de aceea formarea profesională se prelungește pe durata întregii vieți și se ameliorează zi după zi în urma efortului de a spori virtuțile creștine. Dorința de a poseda virtuți nu este suficientă: este necesar să înveți să le și practici. *Discite benefacere* (Is 1, 17), învățați să faceți binele. Trebuie să ne exersăm în acest sens în raport cu actele însușite - acte de sinceritate, de veracitate, de seninătate, de răbdare, - pentru că lucrările, munca înseamnă dragoste și că nu-L putem iubi pe Dumnezeu numai cu vorbe: ci trebuie să-L iubim prin fapte, cu adevărat (1 In 3, 18) (25).

Un canal formidabil pentru această formare este direcția spirituală personală. Dacă vom ști să ne deschidem larg ușile sufletului, vom putea primi sfaturi pertinente -

uneori indicații despre sarcinile morale sau independent de conștiință, - pentru că Spiritul Sfânt ne oferă lumina și harul său pe această cale. Noi trebuie să fim gata de asemenea să primim această formație chiar la locul muncii, știind să profităm bine de remarcile celor care ne înconjoară. Acest lucru cere umilință, simplitate pentru a ne admite propriile limite și pentru a ne lăsa ajutați, evitând *mândria*, trufia și vanitatea.

Dragostea pentru profesie

O dispoziție interioară foarte convenabilă pentru a învăța să muncești este dragostea de profesiune. Este, deci, important să ai o idee justă, nobilă despre ceea ce trebuie să fie această dragoste la un creștin, pentru a n-o reduce la o simplă înclinație naturală. Mai precis vorbind, înseamnă dorința de a-l servi pe Dumnezeu și pe ceilalți cu

munca noastră, dorința de a contribui cu propria activitate profesională la progresul uman, orientând-o într-un sens creștin pentru a impregna astfel societatea de spiritul lui Cristos. Astfel este miezul iubirii profesiei la un fiu al lui Dumnezeu, o dragoste care trezește interesul uman pentru munca de realizat și care-l hrănește chiar de la rădăcină cu seva speranței supranaturale pentru a menține viu efortul de a transforma în alexandrini, în versuri eroice, proza fiecărei zile (26). Activitățile cele mai banale nu mai sunt o monotonie, o suită de acțiuni care se repetă, după cum ele nu au fost nici în viața lui Isus, a Mariei și a lui Iosif la Nazaret. Se descoperă o nouă dimensiune în sarcinile noastre, ne bucurăm de prezența lui Dumnezeu care le agreează, primind ofranda muncii bine făcute.

Pentru un fiu al lui Dumnezeu, dragostea de profesie nu este nici gust, nici capriciu. Este dorința de a realiza munca pe care Dumnezeu ne-o indică pentru ca noi să-l sfințim și să-i oferim roadele. De aceea există o *vocație profesională*, care este o parte importantă a vocației divine (27). De aceea această voință divină se descoperă nu doar prin înclinațiile și aptitudinile personale - care desigur sunt date pentru un anumit scop dar și prin circumstanțele în care fiecare se găsește în virtutea Providenței divine; concret, îndatoririle pe care fiecare trebuie să le îndeplinească și serviciile pe care el poate efectiv să le facă. Acest ansamblu de factori configurează vocația profesională și se cheamă *vocație* pentru că reprezintă într-adevăr o chemare a lui Dumnezeu de a alege ținând cont de circumstanțele personale, activitatea personală cea mai potrivită în materie de sfințire și apostolat. Vocația profesională este

ceva care se realizează definindu-se de-a lungul vieții: se întâmplă adesea ca cel care a început anumite studii să descopere mai târziu că este mai dotat pentru alte sarcini și că se consacră acestora; sau că termină prin a se specializa într-un domeniu diferit de cel pe care îl prevăzuse la început; sau că găsește atunci că este în plin exercițiul profesiei pe care a ales-o, o nouă muncă permițându-i să amelioreze poziția socială alor săi, sau să contribuie mai eficient la binele colectivității; sau că se vede forțat, din motive de sănătate, să schimbe mediul și ocupația (28). În mod concret acest fapt nu se opune vocației voastre profesionale, apoi este o marcă a bunului spirit, că, în fața mai multor asemenea posibilități libere, s-o alegeți pe cea care vă dă ocazia să îndepliniți sarcina spirituală cea mai fecundă (29).

În definitiv, dacă este adevărat că vocația profesională este o parte a

vocației noastre divine, ea este ca și activitatea profesională - intelectuală sau manuală - este un mijloc pentru apostolatul nostru și pentru sfințirea noastră: pentru a-l servi pe Dumnezeu, pentru a servi toate sufletele pentru Dumnezeu. Dacă se întâmplă ca vocația profesională să devină un obstacol, renunțăm la ea, pentru că a încetat să mai fie un mijloc; dacă devine atât de importantă încât pune obstacole sau împiedică viața interioară sau îndeplinirea fidelă îndatoririlor; dacă nu este o momeală care atrage oamenii, nu mă interesează și nu este o parte a vocației divine, pentru că atunci nu mai este vorba de o vocație profesională, ci de una diabolică. Ca mijloc pentru a ne sfinți și pentru a-i sfinți și pe alții, am zis, vocația profesională este o parte din vocația noastră divină (30).

Din această perspectivă, se vede cât de departe este de dragostea de

profesie această patologie pe care o numim de obicei *profesionalită*. Primul termen este dragostea de lucru ca mijloc de sfințire și apostolat. Al doilea, adorarea unui idol care a fost plasat ca scop final. Și aceasta se poate întâmpla fără a fi căutat-o în mod expres, pentru a fi neglijat de a purifica intenția de a se fi dat ca motivare practică a scopurilor terestre, plasând ca succes satisfacția de sine. Sfântul Josemaría ne previne de acest pericol: pune-ți ordine în activitățile profesionale, ele nu constituie decât mijloace ca să-ți atingi scopul, nu pot fi considerate absolut deloc esentiale. Căta „profesionalită” împiedică unire cu Dumnezeu! (31). A învăța să lucrezi bine înseamnă a învăța să pui munca la locul ei, un loc la fel de important ca cea a axei sfințeniei în viața obișnuită, dar mereu este un mijloc.

* * *

Se recunosc bunii profesioniști la locul de muncă. Sfântul Iosif era cunoscut de toți ca *tâmplarul* și Isus ca *fiul tâmplarului* (32) și tâmplar el însuși (33). Nu ne-a ramas nici un rezultat al muncii lor, niciuna din piesele pe care le-au fabricat, de bună calitate, cu perfecțiunea care era posibilă, ținând cont de uneltele epocii, lucrând cu efort, ordine, bucurie..., în timp ce Sfânta Maria se ocupa, animată de același spirit, de sarcinile căminului. Ne rămâne, în schimb, dragostea răscumpărătoare pe care Isus o punea în această sarcină, precum și cea a Mariei și a lui Iosif uniți cu a sa, dintr-o aceeași inimă. Iată esența sfințirii muncii.

[1]. Sf. Josemaría, *Forja*, 698.

[2]. Cf. Sf. Josemaría, *Drum*, 359.

[3]. Sf. Josemaría, din scrisoare 31 mai 1954, 18.

[4]. Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, 55.

[5]. Sf. Josemaría, *Surco*, 527

[6]. Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, 72.

[7]. Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, 81.

[8]. Mt 25, 26.

[9]. Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, 81.

[10]. Sf. Josemaría, *Surco*, 505. Cf. Catehismul Bisericii Catolice, 1866.

[11]. Cf. Sf. Thomas, *S. Th.*, II-II, q. 54, a. 2, ad 1.

[12]. Sf. Josemaría, *Drum*, 15.

[13]. Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, 62.

[14]. *Ibid.*

[15]. Sf. Josemaría, *Surco*, 494.

[16]. *Seul avec Dieu*, n° 25.

[17]. Dt 32, 4 (Vg).

[18]. Sf. Josemaría, din scrisoare 15 octombrie 1948, 4. Cf. Catehismul Bisericii Catolice, 2427.

[19]. Gn 1, 10.

[20]. Sf. Josemaría, din scrisoare 15 octombrie 1948, 26.

[21]. Sf. Josemaría, *Conversaciones*, 116.

[22]. *Ibid.*

[23]. Sf. Josemaría, *Es Cristo que pasa*, 50.

[24]. *Ibid.*

[25]. Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, 91.

[26]. Sf. Josemaría, *Es Cristo que pasa*, 50.

[27]. Sf. Josemaría, din scrisoare 11 martie 1940, 35.

[28]. Sf. Josemaría, din scrisoare 15 octombrie 1948, 33.

[29]. *Ibid.* 34.

[30]. *Ibid.* 7.

[31]. Sf. Josemaría, *Surco*, 502.

[32]. Mt 13, 55.

[33]. Cf. Mc 6, 3.

.....